

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

COMUNITAT
Z   **M**

LLENGUA CATALANA
I LITERATURA

4.1

**PRACTICA
LLENGUA**

COMPROMESOS AMB ELS
OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE

ACTIVA tots els
recursos digitals a

edubook

Llengua catalana i Literatura

Educació Primària

Vicencs Vives

Índex

		Com es diu?	Com s'escriu? Com sona?	Fem frases	Creo i escric
1 pàg. 2	Un aniversari diferent	<ul style="list-style-type: none"> L'ús del diccionari La polisèmia 	<ul style="list-style-type: none"> L'ordre alfabètic 	<ul style="list-style-type: none"> El subjecte i el predicat Tipus de frases 	<ul style="list-style-type: none"> El text narratiu
2 pàg. 10	Descobrim el parc	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari del parc, les plantes, les flors i els animals 	<ul style="list-style-type: none"> La majúscula Els dígrafs 	<ul style="list-style-type: none"> El gènere i el nombre Els noms comuns i els noms propis 	<ul style="list-style-type: none"> El text expositiu
3 pàg. 16	Va de còmics	<ul style="list-style-type: none"> Els elements del còmic Les paraules sinònimes 	<ul style="list-style-type: none"> Terminacions dels noms masculins i dels femenins Els plurals 	<ul style="list-style-type: none"> Els noms individuals i els col·lectius L'adjectiu 	<ul style="list-style-type: none"> El còmic
4 pàg. 24	Mengem-nos el món!	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari de la cuina i dels aliments Les paraules primitives i derivades 	<ul style="list-style-type: none"> Paraules amb h i amb ll La essa sorda i la essa sonora 	<ul style="list-style-type: none"> L'article determinat 	<ul style="list-style-type: none"> El text instructiu
5 pàg. 32	Llegendes del món	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari de la indumentària La sinonímia i l'antonímia 	<ul style="list-style-type: none"> L'apòstrof en l'article i la preposició de 	<ul style="list-style-type: none"> Els demostratius Els possessius 	<ul style="list-style-type: none"> El text narratiu
6 pàg. 40	Grans dones!	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari dels invents La descripció d'objectes 	<ul style="list-style-type: none"> Els signes de puntuació: la coma i el punt 	<ul style="list-style-type: none"> Els numerals cardinals i ordinals Els nombres en lletres 	<ul style="list-style-type: none"> El text autobiogràfic
7 pàg. 46	Recitem	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari dels arbres i de les flors La metàfora 	<ul style="list-style-type: none"> La síl·laba tònica i la síl·laba àtona Paraules esdrúixoles, planes i agudes 	<ul style="list-style-type: none"> La concordança del nom i l'adjectiu 	<ul style="list-style-type: none"> El poema
8 pàg. 54	De la pedra al xip	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari de l'escriptura 	<ul style="list-style-type: none"> L'accentuació 	<ul style="list-style-type: none"> Els temps verbals 	<ul style="list-style-type: none"> El text expositiu
9 pàg. 62	Anem d'estrena!	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari del teatre El grau de formalitat 	<ul style="list-style-type: none"> Verbs acabats en -ava Paraules amb b i v 	<ul style="list-style-type: none"> La persona i el nombre del verb 	<ul style="list-style-type: none"> El text teatral
10 pàg. 70	Animals bestials	<ul style="list-style-type: none"> Paraules compostes 	<ul style="list-style-type: none"> Paraules amb x, ix, tx, ig 	<ul style="list-style-type: none"> Els pronoms personals forts i els febles 	<ul style="list-style-type: none"> El text descriptiu
11 pàg. 78	Fem esport	<ul style="list-style-type: none"> Vocabulari dels esports aquàtics La formació dels verbs 	<ul style="list-style-type: none"> La coma explicativa 	<ul style="list-style-type: none"> Els adverbis 	<ul style="list-style-type: none"> La notícia
12 pàg. 84	Pessigolles		<ul style="list-style-type: none"> Procés de creació d'una revista escolar 		

Com es diu?

Cerca al diccionari

Si vols saber el significat d'una paraula o tens dubtes sobre com s'escriu, cal consultar-la al **diccionari**.

Cada paraula del diccionari és una **entrada**. Aquesta conté tota la informació i les definicions del mot cercat: indica, entre altres coses, si és un nom, un verb, un adjectiu, un article o un adverbi i si és masculí o femení.

Al diccionari, els noms els has de buscar en singular i els verbs en infinitiu, com per exemple *ballar*.

1. Classifica les paraules segons l'entrada del diccionari:

- aniversari** → **m.** Dia en què es compleixen anys d'algun fet o esdeveniment memorable.
- celebració** → **f.** Fet de celebrar alguna cosa.
- pensar** → **v.** Fer servir l'enteniment per a conèixer, formar idees, jutjar sobre les coses.
- somiar** → **v.** Tenir un o més somnis.
- regal** → **m.** Objecte que es dona a una persona quan és el seu sant, el seu aniversari o en una altra ocasió.
- fantàstic** → **adj.** Cosa o persona que no és real.
- llista** → **f.** Sèrie de paraules o de números que estan escrits un sota l'altre.
- imaginari** → **adj.** Que només existeix en la nostra imaginació.

noms masculins	noms femenins	verbs	adjectius
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

2. Escriu tres frases fetes que expressin el mateix que **sorprendre** amb els noms següents. Totes han de començar amb les paraules donades:

boca

nas

pedra

- Deixar algú .....
- .....
- .....

3. Relaciona les expressions a partir del nom **cor** amb el seu significat. Si et cal, pots buscar les paraules que no sàpigues al diccionari:

Tenir bon cor.

Commoure.

Veure's amb cor de fer una cosa.

Sobreposar-se a les adversitats.

Ésser tot cor.

Ser bondadós.

Arribar al cor.

Ser molt sensible, caritatiu.

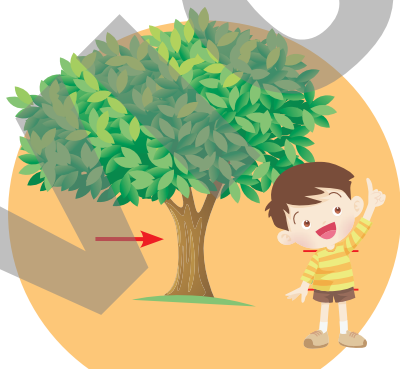
Fer el cor fort.

Veure's capaç.

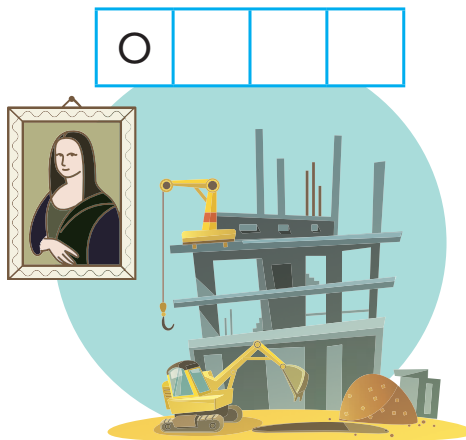
La polisèmia

Algunes paraules, com per exemple *llengua*, són **polisèmiques**, és a dir, tenen més d'un significat.

4. Fixa't en els dibuixos i escriu la paraula polisèmica que hi correspon:

T

O

G

Com s'escriu? Com sona?

5. Ordena alfabèticament els convidats fixant-te en els cognoms:

La festa d'aniversari

☐ Laura Parera	☐ Josep Solé
☐ Marta Rius	☐ Guillem Cases
☐ Verònica Albons	☐ Judit Garcés

6. Subratlla les lletres intruses de cada bossa seguint l'ordre de l'alfabet i escriu-ne les que falten:

A-J

A B L D E

T G K I J

J-S

J U V M N

O P H R S

7. Saps les respostes d'aquestes endevinalles? El nombre és una pista:

Sobre els pastissos i en plena foscor, sempre es bufen i fan il·lusió.

5

Sempre que et poses al davant, t'anirà multiplicant.

13

Vestit que utilitzaràs si a algun personatge et vols assemblar.

4

El nombre és la posició de la lletra inicial a l'alfabet.

8. Per parelles, llegiu el següent i feu mots en clau. Fixa't en l'exemple:

ala, joguina, ungla, dau, aula → ajuda

- Qui comença pensa la paraula que vol dir en clau.
- Després, pensa un objecte o un altre element amb cada lletra de la paraula original.
- Diu oralment els objectes o els elements per ordre.
- El company o companya escriu seguides les inicials de les paraules que sent i d'aquesta manera desxifra la paraula en clau!
- Quan hagi acabat el torn, intercanvieu els papers.

Escriu la paraula en clau que has plantejat: .....

9. Escriu el nom dels animals que surten al text:

Vivíem al centre de la ciutat, en un pis petit i sense terrassa. I un lloc així no és el més apropiat per tenir-hi una mascota. Evidentment, tampoc no és el lloc més apropiat per a un elefant. Ni per a una girafa. Ni per a una zebra. Ni per a un ase. Però el meu pare pensava que tampoc no era un lloc apropiat per a un gos o per a un gat, ni tan sols per a un hámster. I, a més, el meu pare era al·lèrgic al pèl dels animals. Ja només em quedava una opció... UN PEIX!

Géraldine ELSCHNER: *L'Òscar i el peix* (adaptació). Ed. Vicens Vives, 2019.

1	.....	5	.....
2	.....	6	.....
3	.....	7	.....
4	.....	8	.....

10. Marca amb una creu les parelles de paraules que estan col·locades en ordre alfabètic:

blanc > banc

coll > classe

pala > pla

serra > soja

Fem frases

Fixa't en aquesta oració:

La Paula **neda** a la piscina.

subjecte   **predicat**

Les oracions tenen un verb, que és el nucli o la paraula principal, i estan formades per dues parts:

- El **subjecte** indica qui fa l'acció o de què es parla.
- El **predicat** diu quina acció fa el subjecte, què li passa, com és o com està.

11. Subratlla el subjecte de les oracions següents en vermell i el predicat en verd:

- En Pol escriu un relat.
- L'àvia vindrà aquesta tarda?
- El conductor ha parat l'autobús.
- La modista ja ha cosit el vestit.
- L'Anna riu amb els amics.
- Avui l'Anna celebra el seu aniversari.

12. Tria quatre subjectes de les frases anteriors i escriu quatre frases diferents:

– .....

– .....

– .....

– .....

13. Explica en què s'assemblen i en què es diferencien les paraules destacades en les bafarades:

Ei, que l'aigua ja **bull!**

Vull celebrar que la Paula ha tornat de França!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tipus de frases

Segons el que vulguis expressar, utilitzaràs tipus de frases diferents:

- **Enunciatives:** *Demà comencem les colònies.*
- **Exclamatives:** *Per fi arriben les colònies!*
- **Interrogatives:** *T'has preparat la motxilla?*
- **Imperatives:** *Vinga, puja a l'autocar!*

14. Classifica les frases del diàleg segons s'indica:

1 enunciatives

2 exclamatives

3 interrogatives

4 imperatives

- Va, Eduard, vine a seure a taula!
- Ja vinc!
- Com ha anat avui l'excursió al Montseny?
- Ui, al final avui no hem anat a la muntanya!
- I per què no heu marxat?
- L'autocar s'ha espantat quan ja hi havíem pujat.

15. Escriu les instruccions amb frases imperatives indicant què s'ha de fer per arribar a la roda de fira des del punt vermell:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Creo i escric

16. Per parelles, utilitzeu la creativitat per escriure un relat original:

Planifico:

1. Feu una pluja d'idees seguint les indicacions de la taula:

Trieu tres personatges de contes que conegueu	Modifiqueu-ne una característica	Inventeu-vos una qualitat nova
<p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>
<p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>
<p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p>

2. Seguiu desenvolupant el relat amb els elements que es demanen:

Escenari

→ Penseu quatre possibles escenaris i pregunteu-vos què farien els personatges de la taula anterior en aquests nous espais.

Personatges

→ La història podria incloure més d'un personatge dels anteriors? Penseu què passaria si els combinéssiu.

Temps

→ Quin serà el temps de la història: el futur o una època passada?

Exploreu cap on us porta cada idea i escolliu la que us sembli més original!

3. Recordeu que l'estructura del text narratiu és la següent:

Plantejament:

Inici de la història.

Nus:

Conté més d'un fet extraordinari o conflicte.

Desenllaç:

Es resolen els fets extraordinaris i es tanca el relat.

Escric:

- Inventa un títol que cridi l'atenció.
- Ordena i dona emoció al relat: *hi havia una vegada, de sobte, després...*
- Escriu una frase sorprenent que tanqui la història del teu personatge.

Títol

Handwriting practice area with blue dotted lines for writing.

Reviso:

- La història té sentit?
- Has seguit bé l'esquema?
- Has utilitzat els punts i a part per separar els paràgrafs?

Comparteixo:

- Celebreu el dia dels contes a la classe! Elaboreu portades amb il·lustracions pròpies i pengeu-les a classe.
- Llegiu els relats en veu alta. Podeu convidar espectadors.